

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛІ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
МОЛОДІЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ (ЧЕХАНУВ, ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
V Міжнародної науково-практичної конференції
«Розвиток професійної майстерності педагога в умовах
нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2022

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 29-30 вересня 2022 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, Т. В. Магера, Г.І. Герасимчук, Н.Б. Стрийвус – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2022. 450 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 29-30 вересня 2022 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол №5 від 04.11.2022 р.)*

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2022

ЗМІСТ

Петровський О.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	14
Антончук О.М. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	19
Ataklı Saçak F PANDEMİ DÖNEMİNDE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL TEKNOLOJİ	22
Бабовал Н. Р., Бабовал Д. С. ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	25
Балабанов С.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ НЕФОРМАЛЬНУ ОСВІТУ.....	28
Барабаш І. О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТА НАВЧАННІ.....	32
Бартенєва І.О. РОБОТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ ПІДЛІТКАМИ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	36
Бачинська Н.Я. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО НАПРЯМУ «ГРА ДИТИНИ» В ДЕРЖАВНОМУ СТАНДАРТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	38
Березюк Д.І. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	40
Білоус І.І. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	42
Боднарук Н.В. АЛЬТЕРНАТИВНА ТА ДОДАТКОВА КОМУНІКАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТА СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ З ООП.....	44
Борисьонок М.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	47
Брик Р. С. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	49
Буняк Н. А. ОНЛАЙН-ЗАЙНЯТІСТЬ НА НИВІ ВИКЛАДАННЯ: РЕАЛІЇ СУЧАСНОСТІ..	52
Вітенко І.М. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЯК ТВОРЧА ПЛАТФОРМА ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»	54

Воробець О. Р., Луцан Н. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5-6 КЛАСАХ.....	60
Гайда В.Я.	
ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	63
Гармаш О. М.	
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНОВАНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	65
Герасимчук Г.І.	
КРЕАТИВНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ СУЧАСНИХ ЗЗСО.....	67
Главацька О.Г.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	70
Главацька О.Л., Грод І.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ....	73
Глядик М.Б., Зубаль І.М.	
ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ У РОБОТІ ІЗ ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	76
Голочинська І.О.	
СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ІНОЗЕМНОЇ (НІМЕЦЬКОЇ) МОВИ	79
Горєлова О. В.	
ТЕХНОЛОГІЯ LEGO – ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ЗАВДАНЬ ТА СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	81
Городецька О.А.	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	85
Городецька О.В.	
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ СОЛОМІЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ В УМОВАХ НОВОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	89
Гребіневич М. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЛІКАЦІЇ ДИСКУРСИВНОГО КОМПОНЕНТА КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНІК, ЯК ОДНИХ З ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПІДЛІТКІВ ГОВОРІННЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ВРАХОВУЮЧИ КОНТЕКСТ «НОВІЙ ШКОЛІ – ВЧИТЕЛЬ НОВОГО ПОКОЛІННЯ»	92
Karoline Dworschak	
PARENTAL EDUCATION AS A STARTING POINT FOR MORE ACADEMIC EQUITY.....	94

Главацька О.Л.,

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
olga.raduk@gmail.com

Грод І.М.,

кандидат фізико-математичних наук, доцент
доцент кафедри інформатики та методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
grodin@fizmat.tnpu.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У сучасному українському освітньому просторі кардинально змінюються підходи до навчання й виховання дітей з особливими освітніми потребами, адже перехід до гуманістичної парадигми освіти гарантує право на рівний доступ до якісної освіти та навчання за місцем проживання в умовах освітнього закладу. Питання організації освітнього процесу для забезпечення потреб учнів з різними типами освітніх труднощів потребує комплексного підходу. Одним із них є високий рівень професійних якостей і особистісних характеристик фахівців спеціальної та інклюзивної освіти як важливих інструментів впливу на дітей з особливими освітніми потребами і фактору їх ефективної взаємодії. Закладам освіти необхідний фахівець професійно грамотний, здатний до постійного особистісно-професійного самовдосконалення. Цим, в свою чергу, актуалізується значимість професійного самовиховання фахівців спеціальної та інклюзивної освіти.

Наукові засади для розуміння самовиховання як чинника розвитку особистості закладені класичною філософією, відомими представниками якої були: Сократ, Епікур, Лукрецій, Демокріт, Аристотель. Вони залишили багато цінних порад про самовиховання моральних і інтелектуальних якостей людини, збереження її здоров'я.

Самовиховання як динамічний багатовимірний процес є предметом комплексного вивчення багатьох науковців: Л. Березовська Л. Богдан, С. Грищенко, А. Калініченко, С. Карпенчук, О. Кучерявий, В. Оржеховська, М. Постолук, М. Сметанський Т. Хілько та ін.

Разом з тим, актуальними на часі є спеціальні дослідження, які розкривають значимість професійного самовиховання у діяльності фахівців спеціальної та інклюзивної освіти.

Мета статті: висвітлити особливості професійного самовиховання у практичній діяльності фахівців спеціальної та інклюзивної освіти.

У науковій літературі професійне самовиховання подається як вища форма самовдосконалення, цілеспрямований процес розвитку власних здібностей у професійній діяльності; свідомою роботою щодо удосконалення своєї особистості як професіонала: адаптування своїх індивідуально-неповторних особливостей до вимог професійної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності й неперервне удосконалення моральних та інших соціальних властивостей своєї особистості [1; 3].

На думку М. Постолук, знання загальної логіки процесу самовиховання (розуміння особливостей своєї особистості, саморозвитку, засобів самовпливу, самокорекції та ін.), уміння реалізувати індивідуальну програму самовиховання полегшують перехід від загального самовиховання до професійного (формування професійно-значущих якостей особистості) [6].

Взаємозв'язок загального і професійного самовиховання фахівця, як зазначає М. Сметанський, не тільки в тому, що друге є продовженням і доповненням першого, а в тому, що професійне самовиховання передбачає розвиток професійно і соціально значущих, духовно-моральних якостей особистості [7].

Професійне самовиховання фахівців спеціальної та інклюзивної освіти обумовлюється багато в чому їх суб'єктивним досвідом, що формується в процесі діяльності. Однак основою даного процесу виступає духовно-моральний компонент особистості фахівця, глибинна внутрішня мотивація професійного саморозвитку, прагнення до адекватної професійно-особистісної персоналізації. Структура процесу професійного самовиховання фахівців спеціальної та інклюзивної освіти може бути представлена таким чином:

- активізація мотивів професійного самовиховання (внутрішніх спонукань, які допомагають фахівцю здійснювати процес професійно-особистісного самоперетворення);
- визначення мети і завдань професійного самовиховання (уявлень про те, що повинен фахівець досягти в процесі професійного самовиховання);
- обґрунтування плану, змісту професійного самовиховання (знання про те, як досягти поставлених цілей; створення програми професійного самоперетворення, визначення індивідуально-своєрідних форм поведінки, діяльності, які призводять до досягнення цілей професійного самовиховання);
- активізація інформаційної основи професійного самовиховання і прийняття рішення (вибір засобів професійного самовиховання (своєрідних «знарядь» впливу на себе, головним засобом є практична діяльність); вибір методів професійного самовиховання (способів організації діяльності із самоперетворення);
- самоконтроль професійного самовиховання (в процесі роботи над собою фахівець зіставляє очікувані результати з реально досягнутими);

– регулювання і корекція професійного самовиховання (внесення змін у програму діяльності із самоперетворення, які сприяють досягненню бажаного);

– аналіз результатів професійного самовиховання (тих змін, які відбулися в особистості фахівця в результаті цілеспрямованої самовиховної діяльності) [2; 4; 5].

Таким чином, професійне самовиховання фахівців спеціальної та інклюзивної освіти являє собою сукупність іманентних, глибинних особистісних процесів, які відображають різні грані професійно-особистісного самоперетворення: самопізнання (рух від початкового «образу Я» до розгорнутої «Я-Концепції», рефлексія себе в контексті всієї життєдіяльності); духовно-моральне самозміцнення (свідоме визначення духовно-моральних пріоритетів); саморегуляція (свідоме управління собою – в динаміці від ситуативної адаптації з опорою на зовнішні вимоги (норми, оцінки, вимоги та ін.) до вироблення, використання внутрішніх (совість, моральність та ін.)); самовизначення (безперервний аналіз власного «Я», свого «вписування» в різні життєві ситуації); самореалізація (практичний прояв в діяльності своїх здібностей, можливостей з метою вирішення конкретних завдань відповідно до життєвих планів); самовиховання (рух від ситуативного самопримусу, самовизначення до самонастроювання і самонатхнення).

Подальших наукових пошуків потребує виявлення шляхів активізації професійного самовиховання фахівців спеціальної та інклюзивної освіти.

Література

1. Березовська Л. І. Самовиховання та саморегуляція особистості. Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 168 с.
2. Главацька О. Л. Основи самовиховання особистості: навчально-методичний посібник. Київ : Кондор, 2012. 206 с.
3. Карпенчук С. Г. Самовиховання особистості. К. : Вища школа, 2005. 216 с.
4. Кучерявий О. Г. Професійне самовиховання у вищій школі. К. : Освіта України, 2010. 199 с.
5. Оржеховська В. М., Хілько Т. В., Кириляк С. В. Посібник з самовиховання. К. : ІЗМН, 1996. 192 с.
6. Постолук М. І. Самовиховання як складова цілісного процесу підготовки фахівця. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка*. Ужгород, 2008. Випуск 11. С. 113–115.
7. Сметанський М. І. Організація самовиховання студентської молоді. *Психолого-педагогічна проблема на рубежі тисячоліть: саморозвиток особистості: зб. наук. праць за результатами Міжнар. наук. практ. конференції*. Хмельницький, 2001. С. 45–46.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ
НОВОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ**

*Збірник матеріалів
V Міжнародної науково-практичної
конференції*

м. Тернопіль, 29-30 вересня 2022 року

*Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк,
В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, Т. В. Магера, Н.Б. Стрийвус,
Г.І. Герасимчук,*

Підписано до друку 07.11.2022 р.
Папір офсетний. Формат 60x84¹/16.
Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 37,5 .
Обл.-вид. арк. 37,2 . Зам. №256

Віддруковано з готових діапозитивів у СМП “Тайп”
46006, м. Тернопіль, вул. Чернівецька, 44 б,
Телефон (352)520075; (352)526161